

- CARNESTOLTES -

El mes de febrer ha tingut sempre mala fama entre la nostra gent. Gelades, vents, poca aigua, rosades etc., han contribuït a augmentar-la. "Febrer el curt, pitjor que el turc", diu el refrany popular.

Però és dins del mes de febrer quan es celebra una de les festes més populars i ancestrals de tot l'any. Ens referim a la festa de CARNESTOLTES.

Els orígens de la festa segons sembla són ben antics i alguns autors els relacionen amb les Saturnals romanes. Encara avui en dia la data de la celebració segueix un calendari llunar: Pasqua es la primera Lluna Vella de la Primavera i les Carnestoltes pugen i baixen correlativament i es celebren set setmanes abans de la Pasqua.

Dins de la cultura cristiana les Carnestoltes marquen el començament de la Quaresma i representen l'antítesi d'aquella: l'euforia davant de la serietat, el desgavell davant de la mesura, les rialles davant dels plànys.

Des del dia de Sant Antoni, tots els diumenges en els balls apareixien algunes disfresses que anunciaven ja la pròxima festa.

Començava aquesta el diumenge de Carnestoltes amb un dinar senyalat i característic: l'arròs amb pilotes. Per la vesprada es feia ball del pla a la plaça i després les disfresses eixien pel poble donant solta als plaers dels sentits i a la imaginació.

Per aquest temps de l'any les cols ja van de baixa, circumstància que era aprofitada per la xicalla per a acaçar a tronxades els disfressos al crit de "Tronxo al disfrés".

Més tard al ball continuava la festa.

El dilluns era dia de mitja festa. Per la vesprada continuaven el ball i les disfresses.

El dimarts de Carnestoltes era el dia més assenyalat. Començava pel matí amb "La Cendra". Alguns homes amb un sac al coll ple de cendra i un poal d'aigua banyaven a la gent i després els espolsaven la cendra. Els fadrins anaven per les teulades amb la intenció de banyar i encendregar les fadrines que estaven als balcons.

Aquest avalot finalitzava amb l'intervenció de l'agutzil que per ordre de l'alcalde prohibia tirar més aigua i cendra.

Al migdia, al dinar, una altra volta les pilotes de carn i per la vesprada després del ball del pla es celebrava el ball de Pinyata: Es subastava un ram de flors (la pinyata) a benefici de la banda de música i el fadrí que el conseguia ballava els primers compassos d'una masurca o d'una polca amb la xica que ell volia. Després s'afegien els amics de l'iniciador del ball.

A banda de les disfresses i els balls, el diumenge de Carnestoltes també s'assenyala entre la gent jove perquè aquest dia es sortejava els quintos a l'Ajuntament, avui en dia restaura t com a Aula Musical.

Totes aquestes característiques feien de la festa de Carnestoltes una de les més assenyalades de l'any. Així ho diu el refrany:

"Carnestoltes quinze voltes
i Nadal de més a més
tots els dies foren festa
i la Quaresma mai vingués.

Carnestoltes quinze voltes
i Nadal que ja ha passat
de tan fart de botifarres
quasi que m'he rebentat".

El dimecres de Cendra comença la Quaresma, quaranta dies marcats per l'abstinència carnal i festiva, al llarg dels quals ni tan sols es celebren matrimonis.

Cal destacar dins d'aquest període una celebració d'indole religiosa: la volta de Sant Miquel. Es feia aquesta el primer divendres de Març i consistia en una romeria a l'ermita de Sant Miquel que es trobava dins del terme d'Alcalá de Xivert. A causa de desavenencies entre covarxins i gaspatxers aquesta volta va canviar el seu itinerari i la imatge del Sant es va traslladar a l'ermita de Sant Vicent. A partir d'aleshores la volta de Sant Miquel es feia des de l'església i per la Raval fins el Cementeri baixant després a l'ermita de Sant Vicent per a tornar més tard a l'església. Aquesta volta encara es celebrava en dates ben recents.

La Quaresma acabava el diumenge de Rams i començava la Setmana Santa amb totes les celebracions religioses que encara continuen vigents en gran part.

Una de les que no han tingut aquesta sort és "La Solispassa". El dimecres sant de matí els xiquets del poble es reunien portant maces de fusta i darrere de l'església picaven les ortigues per a "donar-los menjar a les maces". Després eixien el capellà i dos acòlits, l'un amb aigua beneïda i l'altre amb segó junt amb tots els xiquets per a beneir les cases del poble. Els xiquets anaven cantant:

"Porta oberta, bona coberta.
Porta "lancà", bona "maçà".

I d'aquesta manera ho feien. Si l'amo de la casa estava a la porta es tirava aigua beneïda i segó. En cas contrari els xiquets començaven a pegar-li amb les maces i vos podeu imaginar com quedava la porta al final.

Totes aquestes festes han tingut alts i baixos al llarg del temps, com ara la de Carnestoltes, prohibida molt de temps per raons polítiques i religioses, però que pareix retornar amb força.

Per a celebrar-la com cal busqueu-vos un bon disfrés, carregueu d'alegria i per supòst no vos oblideu de l'arròs amb pilotes.